

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความเชื่อ และพิธีกรรมของการสวดพระคาถาชินบัญชร มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษา ความเชื่อในการสวดพระคาถาชินบัญชรของวัดระฆังโฆสิตารามกับ วัดอินทรวิหาร
2. เพื่อศึกษา พิธีกรรมการสวดพระคาถาชินบัญชรของผู้ที่มาประกอบพิธีสวดใน วัดระฆังโฆสิตาราม และวัดอินทรวิหาร
3. เพื่อศึกษาผลที่เกิดจากการสวดพระคาถาชินบัญชร ของผู้ที่มาประกอบพิธีกรรมการสวดในวัดระฆังโฆสิตารามและวัดอินทรวิหาร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร
ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ ประชากรที่เข้ามาประกอบพิธีสวดพระคาถาชินบัญชรในวัดระฆังโฆสิตาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร และวัดอินทรวิหาร เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ทั้งหมด 200 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีสุ่มแบบโควต้า ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 200 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างจากวัดระฆังโฆสิตาราม จำนวน 100 คน แบ่งเป็นชาย 50 คน หญิง 50 คน กลุ่มตัวอย่างจากวัดอินทรวิหาร จำนวน 100 คน แบ่งเป็นชาย 50 คน หญิง 50 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยนี้ใช้แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างเพื่อสัมภาษณ์ความเชื่อ และพิธีกรรม การสวดมนต์พระคาถาชินบัญชรทั้งวัดระฆังโฆสิตารามและวัดอินทรวิหาร โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่มาประกอบพิธีกรรม

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับความเชื่อการสวดพระคาถาชินบัญชร

ตอนที่ 3 สัมภาษณ์เกี่ยวกับพิธีกรรมการสวดพระคาถาชินบัญชร

ตอนที่ 4 สัมภาษณ์เกี่ยวกับผลจากการสวดพระคาถาชินบัญชร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็นข้อมูลปฐมภูมิ และทุติยภูมิ

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เข้ามาสวดพระคาถาชินบัญชร ในวัดระฆังโฆสิตารามและวัดอินทรวีหาร ในช่วงเดือนตุลาคม 2549 โดยใช้แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างเกี่ยวกับความเชื่อ พิธีกรรม และผลที่เกิดจากการสวดพระคาถาชินบัญชร

2. เก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของพระคาถาชินบัญชร ความเชื่อ และพิธีกรรมการสวดพระคาถาชินบัญชร

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิ คือ แบบสัมภาษณ์ แบ่งเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามใช้คำร้อยละ

ตอนที่ 2 ความเชื่อเกี่ยวกับพระคาถาชินบัญชรใช้คำร้อยละ

ตอนที่ 3 พิธีกรรมการสวดพระคาถาชินบัญชรใช้ความถี่ และจัดลำดับความสำคัญ

ตอนที่ 4 ผลจากการสวดพระคาถาชินบัญชรใช้ความถี่ และจัดลำดับความสำคัญ

2. วิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ ใช้วิธีพรรณนาวิเคราะห์สรุปประเด็นใจความสำคัญนำมาเชื่อมโยงและเรียบเรียงนำเสนอรูปแบบพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้มาประกอบ พิธีกรรม การสวดพระคาถาชินบัญชรในวัดระฆังโฆสิตาราม และวัดอินทวิหาร

จากตารางที่ 4.1. พบว่า ผู้มาประกอบพิธีกรรมการสวดพระคาถาชินบัญชรในวัดระฆังโฆสิตาราม และวัดอินทวิหารเป็นเพศชาย 100 คน เพศหญิง 100 คน

ด้านอายุ พบว่า มีอายุระหว่าง 20-29 ปี มากสุด ร้อยละ 63 รองลงมาคือ ช่วงอายุระหว่าง 30-39 ปี ร้อยละ 47 อายุ 40-49 ปี ร้อยละ 35 อายุ 50-59 ปี ร้อยละ 13.5 และอายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 9

การศึกษา พบว่า ระดับปริญญาตรีมากที่สุด ร้อยละ 49 รองลงมาคือ มัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 12.5 ปวช ร้อยละ 9.5 ม.ต้น ร้อยละ 8.5 ประถมปลาย ร้อยละ 5.5 ประถมต้น ร้อยละ 5 ระดับอนุปริญญา ร้อยละ 4 สูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 4 และอื่นๆอีก ร้อยละ 1

ด้านอาชีพ พบว่า รับจ้างร้อยละ 25.5 ข้าราชการร้อยละ 16.5 ค้าขายร้อยละ 15.5 เจ้าของธุรกิจร้อยละ 15.5 เกษียณร้อยละ 4 และอาชีพอื่นๆร้อยละ 23

ด้านระยะเวลา พบว่า ร้อยละ 48 มากกว่า 10 ปี ร้อยละ 21 นับถือเป็นระยะเวลา 1-5 ปี ร้อยละ 15.5 นับถือเป็นระยะเวลาไม่ถึง 1 ปี และร้อยละ 15.5 นับถือเป็นระยะเวลา 5-10 ปี

ด้านจำนวนครั้งที่สวด นานๆครั้งร้อยละ 44 วันละครั้งร้อยละ 30.5 อาทิตย์ละครั้ง ร้อยละ 13.5 และเดือนละครั้งร้อยละ 3.5 และช่วงจำนวนอื่นๆอีกร้อยละ 8.5

ด้านระยะเวลาที่สวด ตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไปร้อยละ 58.5 ต่ำกว่า 6 เดือนร้อยละ 22.5 6 – 12 เดือนร้อยละ 12.5 ปีครึ่งร้อยละ 4 และ 2 ปีร้อยละ 2

ด้านเหตุผลที่เข้ามาสวดมนต์ เพื่อขอพรร้อยละ 41.5 เพื่อมาสักการบูชาร้อยละ 29 เพื่อบนบานร้อยละ 15.5 มาเพราะประสบปัญหาหรือร้อยละ 9 มาขอบคุณร้อยละ 3

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเชื่อการสวดพระคาถาชินบัญชร

พบว่า 1. สวดพระคาถาชินบัญชรแล้วจะช่วยป้องกันภัยอันตรายได้ มาก ปานกลาง น้อย (ร้อยละ 71.5 ร้อยละ 27 ร้อยละ 1.5 ตามลำดับ)

2. สวดพระคาถาชินบัญชรแล้วจะช่วยทำให้เกิดบุญกุศลได้ มาก ปานกลาง น้อย (ร้อยละ 84.5 ร้อยละ 15 ร้อยละ 1 ตามลำดับ)

2. สวดพระคาถาชินบัญชรแล้วจะช่วยทำให้การงานเจริญก้าวหน้า มาก ปานกลาง น้อย (ร้อยละ 72 ร้อยละ 26 ร้อยละ 2 ตามลำดับ)
3. สวดพระคาถาชินบัญชรแล้วจะช่วยทำให้ร่ำรวยขึ้น มาก ปานกลาง น้อย (ร้อยละ 56.5 ร้อยละ 33.5 ร้อยละ 0 ตามลำดับ)
4. สวดพระคาถาชินบัญชรแล้วจะช่วยทำให้มีเสน่ห์เมตตามหานิยม มาก ปานกลาง น้อย (ร้อยละ 65.5 ร้อยละ 27 ร้อยละ 7.5 ตามลำดับ)
5. สวดพระคาถาชินบัญชรแล้วช่วยทำให้จิตใจสะอาดเป็นสมาธิ มาก ปานกลาง น้อย (ร้อยละ 86.5 ร้อยละ 13 ร้อยละ 0.5 ตามลำดับ)
6. สวดพระคาถาชินบัญชรแล้วจะช่วยทำให้มีความมั่นใจในตัวเองมีสติมากขึ้น (ร้อยละ 86.5 ร้อยละ 13.5 ร้อยละ 0 ตามลำดับ)
7. สวดพระคาถาชินบัญชรเพื่อระลึกถึงคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์(โต) มาก ปานกลาง น้อย (ร้อยละ 83 ร้อยละ 16 ร้อยละ 0 ตามลำดับ)
8. สวดพระคาถาชินบัญชรเพื่อระลึกถึงคุณพระพุทธรเจ้า พระธรรม และพระอริยสงฆ์ ทั้งปวง มาก ปานกลาง น้อย (ร้อยละ 84.5 ร้อยละ 15 ร้อยละ 0.5 ตามลำดับ)
9. ผู้สวดมนต์ต้องเป็นผู้มีศีลบริสุทธฺ์การสวดจึงจะมีอนุภาพมาก มาก ปานกลาง น้อย (ร้อยละ 71 ร้อยละ 23.5 ร้อยละ 15.5 ตามลำดับ)
10. ผู้สวดมนต์ต้องสวดได้ถูกต้องคล่องแคล่วการสวดจึงจะมีอนุภาพมาก มาก ปานกลาง น้อย (ร้อยละ 55.5 ร้อยละ 36.5 ร้อยละ 8.5 ตามลำดับ)
11. ผู้สวดมนต์ต้องสวดด้วยศรัทธาการสวดจึงจะมีอนุภาพมาก มาก ปานกลาง น้อย (ร้อยละ 81 ร้อยละ 15.5 ร้อยละ 3.5 ตามลำดับ)
12. ท่านเชื่อในความมีอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ในสมเด็จพระพุฒาจารย์(โต)มากน้อย เพียงใด มาก ปานกลาง น้อย (ร้อยละ 71.5 ร้อยละ 14.5 ร้อยละ 4 ตามลำดับ)

ตอนที่ 3 พิธีกรรมการสวดพระคาถาชินบัญชร

พบว่า ผู้ที่เข้ามาประกอบพิธีกรรม การสวดพระคาถาชินบัญชร เป็นครั้งแรกได้เตรียมเครื่องสักการะถึง 158 คนจากจำนวน 200 คน การแต่งกาย ด้วยสีขาวเพียง 46 คน ส่วนมากจะเป็นเครื่องแต่งกายธรรมดาทั่วไป 154 คน การเริ่มสวดมนต์วันพฤหัสบดีเพราะเหตุว่ามีความสำคัญ มี 89 คน อีกส่วนหนึ่งเริ่มสวดมนต์วันใดก็ได้ตามสะดวก 111 คน

การประกอบพิธีกรรมในขณะสวดพระชินบัญชร คาถาพบว่า มีการตั้งนะ โม 3 จบ 174 คน สวดพระคาถาชินบัญชร 1 จบ 132 คน นอกนั้นการสวดมนต์แล้วแต่สะดวง การสวดพระคาถาชินบัญชรด้วยการออกเสียงดังมีจำนวน 126 คน มีการอัญเชิญเทวดาก่อนการสวดพระคาถา 102 คน

การประกอบพิธีกรรมหลังสวดพระคาถาชินบัญชรแล้ว พบว่ามีการอธิษฐานจิต 164 คน และมีการแผ่เมตตา 144 คน การนั่งสมาธิมี 113 คน เพราะส่วนมากอยากนั่งสมาธิต่อถ้ามีเวลา

ตอนที่ 4 ผลที่เกิดจากการสวดพระคาถาชินบัญชร

พบว่า ผลที่เกิดจากการสวดพระคาถาชินบัญชร ช่วยให้มีความสุขในการทำงานมากขึ้น ถึง 178 คน ทำให้มีความสุขกายและสุขใจมากขึ้น 168 คน และยังพบว่าทำให้ครอบครัวมีความสุขมากขึ้นด้วย 164 คน ทำให้มีความมั่นใจในตัวเองมากขึ้น 161 คน และยังป้องกันอันตรายต่าง ๆ ได้ 160 คน ทำให้มีพลังจิตสูงขึ้น 146 คน อาชีพการงานก้าวหน้า 131 คน มีเสน่ห์ มีเมตตาตามหาญนิยมมีคนรักใคร่นับถือ 126 คน และยังช่วยทำให้ร่ำรวยขึ้น 93 คน จะเห็นว่าทำไมผลที่ได้ถึงแตกต่างกัน สมมติฐานแรกจากข้อมูลที่ได้สัมภาษณ์มาสืบเนื่องจาก ขั้นตอนแรกของการสวดพระคาถา ขั้นตอนขณะสวดพระคาถา ถึงขั้นตอนหลังสวดพระคาถาบัญชร

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้มาประกอบพิธีกรรมการ สวดพระคาถาชินบัญชร ใน วัดระฆังโฆสิตาราม และ วัดอินทรวิหาร เป็นเพศชาย 100 คน เพศหญิง 100 คน พบว่า มีอายุระหว่าง 20-29 ปี มากสุด ร้อยละ 63 รองลงมาคือ ช่วงอายุระหว่าง 30-39 ปี ร้อยละ 47 อายุ 40-49 ปี ร้อยละ 35 อายุ 50-59 ปี ร้อยละ 13.5 และอายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 9

การศึกษา ระดับปริญญาตรีมากที่สุด รองลงมาคือ มัธยมศึกษาตอนปลาย และปวช อาชีพรับจ้าง นับถือ และบูชาสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) มามากกว่า 10 ปี สวดพระคาถาชินบัญชรนาน ๆ ครั้ง โดยสวดตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป ด้วยเหตุผลเพื่อขอพร รองลงมาเพื่อสักการบูชา ผู้มาสวดพระคาถาชินบัญชรที่วัดระฆังโฆสิตารามและวัดอินทรวิหารมีความเชื่อว่าจะเกิดผลในด้านต่าง ๆ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 75.35 ระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 21.23 ระดับน้อยคิดเป็นร้อยละ 3.42 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การสวดพระคาถาชินบัญชรช่วยทำให้จิตใจเป็นสมาธิและเกิดมั่นใจในตัวเองมีสติมากขึ้น ในระดับสูงสุด รองลงมาคือ สวดแล้วทำให้เกิดบุญกุศลแก่ตนเองและครอบครัว ทำให้ระลึกถึงคุณพระพุทธร พระธรรม พระสงฆ์ ระลึกถึงสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) และอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ของท่านผู้สวด เชื่อว่าต้องสวดด้วยความศรัทธาจึงจะมีอนุภาพมาก ช่วยทำให้การงานเจริญก้าวหน้า ช่วยป้องกัน

ภัยอันตรายได้ ทำให้มีเสน่ห์เมตตามหานิยม ทำให้ร่ำรวยยิ่งขึ้น และต้องสวดได้ถูกต้อง
คล่องแคล่ว การสวดจึงจะมีอานุภาพมาก

ผู้มาสวดพระคาถาชินบัญชรที่วัดระฆังโฆสิตารามและวัดอินทวิหารมีการประกอบ
พิธีกรรมก่อนสวดโดยเตรียมเครื่องสักการะ ได้แก่ ดอกไม้ พวงมาลัย ชูบเทียน ทองคำเปลว เงิน
๔๗๙ การแต่งกายแต่งแบบธรรมดาทั่วไปไม่ระบุว่าต้องเป็นสีขาว ส่วนใหญ่เริ่มสวดพระคาถาชิน
บัญชรในวันที่ตนเองสะดวก ขณะที่สวดมีการตั้งนะโม 3 จบ ก่อนสวดพระคาถาชินบัญชร
หลังจากตั้งนะโม 3 จบแล้ว ผู้สวดส่วนใหญ่จะมีการอัญเชิญเทวดา และส่วนใหญ่จะสวด
พระคาถาชินบัญชรเป็นจำนวน 1 จบ โดยออกเสียงดัง หลังจากสวดพระคาถาชินบัญชรแล้ว
ผู้สวดส่วนใหญ่มีการอธิษฐานจิต นั่งสมาธิ และแผ่เมตตา

จะเห็นว่าทำไมผลที่ได้ถึงแตกต่างกัน สมมติฐานแรกจากข้อมูลที่ได้สัมภาษณ์มา
สืบเนื่องจาก ขั้นตอนแรกของการสวดพระคาถา ขั้นตอนขณะสวดพระคาถา ถึงขั้นตอนหลังสวด
พระคาถาชินบัญชร ผู้มาสวดพระคาถาชินบัญชร แล้วช่วยทำให้จิตขณะสวดเป็นสมาธิ และเชื่อว่า
สวดพระคาถาชินบัญชรแล้วช่วยทำให้มีความมั่นใจในตัวเองมากขึ้น 86 % ซึ่งตรงกับการศึกษา
ของ วสิน อินทสระ (2548, หน้า 23) สวดมนต์เพื่อความขลังศักดิ์สิทธิ์ สวดมนต์เพื่อให้ใจสงบ
ซึ่งการสวดมนต์เป็นการภาวนาอย่างหนึ่งท่านเรียกว่า บริกรรมภาวนา ทำให้จิตสงบได้เป็นครั้ง
คราว เป็นฌิกสมาธิ ถ้าเข้าใจความหมายด้วย ก็จะได้ปัญญา การสวดรวมกาย วาจา ในขณะที่สวดมนต์
จัดเป็นศีล จิตสงบเป็นสมาธิ 84.5 % ซึ่งตรงกับประโยชน์ ของความเชื่อที่ สมิทร์ สระอุบล
(2531, หน้า, 56-57) ได้ศึกษาไว้ว่า ความเชื่อเป็นพื้นฐานของการกระทำสิ่งต่าง ๆ คนโบราณจึง
สร้างศรัทธาให้ถูกหลานยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาจนเกิดวัฒนธรรมประเพณีอันดี

การสวดพระคาถาชินบัญชรแล้วช่วยทำให้เกิดบุญกุศล แก่ตนและครอบครัว 83 % และ
การสวดพระคาถาชินบัญชรเพื่อระลึกถึงคุณพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระอริยสงฆ์ทั้งปวง 83 %
ตรงกับงานวิจัยของ สมศรี จีนสุข (2546) ความเชื่อและพิธีกรรมของทหารเรือและประชาชน
ทั่วไปที่มีต่อพระอนุสาวรีย์พลเรือเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ผล
การศึกษาพบว่า เพื่อขอพรและความเป็นสิริมงคล เมื่อแสดงความเคารพพระอนุสาวรีย์ ฯแล้ว
จะรู้สึกสบายใจและนับถือพระองค์ ท่านเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคมไทย สาเหตุของการมา
สักการะพระอนุสาวรีย์ฯ เชื่อว่าทหารเรือและประชาชนทั่วไป มาขอความมั่นใจในการดำเนินชีวิต
คุ้มครองครอบครัวและญาติพี่น้อง ทำงานประสบความสำเร็จและเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคมไทย

ผู้สวดมนต์เชื่อว่า ต้องสวดด้วยความศรัทธาการสวดจึงจะมีอานุภาพมาก การ
ประกอบพิธีกรรมหลังสวดพระคาถาชินบัญชรแล้ว พบว่ามีการอธิษฐานจิต 164 คน และมีการแผ่
เมตตา 144 คน การนั่งสมาธิมี 113 คน เพราะส่วนมากอยากนั่งสมาธิต่อถ้ามีเวลา

ผู้ที่เข้ามาประกอบพิธีกรรม การสวดพระคาถาชินบัญชร เป็นครั้งแรกได้เตรียมเครื่องสักการะถึง 158 คนจากจำนวน 200 คน การแต่งกาย ด้วยสีขาวเพียง 46 คน ส่วนมากจะเป็นเครื่องแต่งกายธรรมดาทั่วไป 154 คน การเริ่มสวดมนต์วันพฤหัสบดีเพราะเหตุว่ามีความสำคัญมี 89 คน อีกส่วนหนึ่งเริ่มสวดมนต์วันใดก็ได้ตามสะดวก 111 คน

การประกอบพิธีกรรมในขณะสวดพระชินบัญชร คาถาพบว่า มีการตั้งนะโม 3 จบ 174 คน สวดพระคาถาชินบัญชร 1 จบ 132 คน นอกนั้นการสวดมนต์แล้วแต่สะดวก การสวดพระคาถาชินบัญชรด้วยการออกเสียงดังมีจำนวน 126 คน มีการอัญเชิญเทวดา ก่อนการสวดพระคาถา 102 คน จากตารางที่ 4.4. พบว่า ผลที่เกิดจากการสวดพระคาถาชินบัญชร ช่วยให้มีสมาธิในการทำงานมากขึ้นถึง 178 คน ทำให้มีความสุขกายและสุขใจมากขึ้น 168 คน และยังพบว่าทำให้ครอบครัวมีความสุขมากขึ้นด้วย 164 คน ทำให้มีความมั่นใจในตัวเองมากขึ้น 161 คน และยังป้องกันอันตรายต่าง ๆ ได้ 160 คน ทำให้มีพลังจิตสูงขึ้น 146 คน อาชีพการงานก้าวหน้า 131 คน มีเสน่ห์ มีเมตตา มหานิยมมีคนรักใคร่นับถือ 126 คน และยังช่วยทำให้ร่ำรวยขึ้น 93 คน จะเห็นว่าทำไมผลที่ได้ถึงแตกต่างกัน สมมติฐานแรกจากข้อมูลที่ได้สัมภาษณ์มาสืบเนื่องจาก ขั้นตอนแรกของการสวดพระคาถา ขั้นตอนขณะสวดพระคาถา ถึงขั้นตอนหลังสวดพระคาถาบัญชร

การประกอบพิธีกรรมในขณะสวดพระชินบัญชร คาถาพบว่า มีการตั้งนะโม 3 จบ 174 คน สวดพระคาถาชินบัญชร 1 จบ 132 คน นอกนั้นการสวดมนต์แล้วแต่สะดวก การสวดพระคาถาชินบัญชรด้วยการออกเสียงดังมีจำนวน 126 คน มีการอัญเชิญเทวดา ก่อนการสวดพระคาถา 102 คน

การประกอบพิธีกรรมหลังสวดพระคาถาชินบัญชรแล้ว พบว่ามีการอธิษฐานจิต 164 คน และมีการแผ่เมตตา 144 คน การนั่งสมาธิมี 113 คน ถ้ามีเวลาควรนั่งสมาธิต่อ

ผลที่เกิดจากการสวดพระคาถาชินบัญชร ช่วยให้มีสมาธิในการทำงานมากขึ้นถึง 178 คน ทำให้มีความสุขกายและสุขใจมากขึ้น 168 คน และยังพบว่าทำให้ครอบครัวมีความสุขมากขึ้นด้วย 164 คน ทำให้มีความมั่นใจในตัวเองมากขึ้น 161 คน และยังป้องกันอันตรายต่าง ๆ ได้ 160 คน ทำให้มีพลังจิตสูงขึ้น 146 คน อาชีพการงานก้าวหน้า 131 คน มีเสน่ห์ มีเมตตา มหานิยมมีคนรักใคร่นับถือ 126 คน และยังช่วยทำให้ร่ำรวยขึ้น 93 คน

ผลที่เกิดจากการสวดพระคาถาชินบัญชรเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้

ช่วยให้มีสมาธิในการทำงาน ทำให้มีความสุขกายและสุขใจ ทำให้ครอบครัวมีความสุขมากขึ้น ทำให้มีความมั่นใจในตัวเองมากขึ้น ป้องกันภัยอันตรายต่าง ๆ ได้ ทำให้มีพลังจิตสูงขึ้น อาชีพการงานก้าวหน้า มีเสน่ห์ มีเมตตา มหานิยมมีคนรักใคร่นับถือ และยังช่วยทำให้ร่ำรวยขึ้นอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ความเชื่อ และพิธีกรรมของการสวดพระคาถาชินบัญชร ศึกษากรณีวัดระฆังโฆสิตารามและวัดอินทรวีหารผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ผลที่เกิดจากการสวดพระคาถาชินบัญชร ช่วยให้มีสมาธิในการทำงานมากขึ้นถึง ทำให้มีความสุขกายและสุขใจมากขึ้น และยังพบว่าทำให้ครอบครัวมีความสุขมากขึ้นด้วย ทำให้มีความมั่นใจในตัวเองมากขึ้น และยังป้องกันอันตรายต่าง ๆ ได้ ทำให้มีพลังจิตสูงขึ้น อาชีพการงานก้าวหน้า มีเสน่ห์ มีเมตตาตามหาญมีคนรักใคร่นับถือ และยังช่วยทำให้ร่ำรวยขึ้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าชีวิต ความเป็นอยู่ดีขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อคนทั่วไป ให้เห็นถึง ความสำคัญและจำเป็นในการสวดมนต์ และเจริญสมาธิ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาวิจัย ถึงผลของการสวดมนต์ และนำผลของการสวดมนต์ สู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม และประยุกต์ให้เข้ากับสังคมไทยในปัจจุบัน

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำ ผลการวิจัยเบื้องต้นครั้งนี้ ไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผน การพัฒนาจิตใจ พัฒนาคน ให้เกิดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามแนวพุทธศาสนา ทำให้ร่วมพลังกันทั้งบ้าน วัด โรงเรียน ส่วนราชการ และองค์กรต่าง น้อมนำข้อธรรมมาปฏิบัติจนบรรลุถึงความพ้นทุกข์ได้ในการพัฒนาบุคคลากร และตนเอง